

Veijo Baltzar ja Ilkka Kylävaara tutuilla teillään

Itkun ja naurun pidot

HS 1.10.90
Anni Majander

TAMMI

... esikoisromaanista *Polttava tie* lähtien Veijo Baltzarin kirjailijantyön puitteet ovat olleet selkeät: hän on mustalainen ja kirjoittaa mustalaisista. Baltzarin kirjat taipuvat ankaraan realismiin, vaikka toisaalta niiden arkisen kurjuuden katveessa kulkee myös yritys etäännytykseen legendan tasolle.

Mustan tangon synnissä pyhitetty kärsijä on mustalaisnuorukainen Elias, joka trokaa ja dokkaa eikä odota elämältä sen kummempaa. Julman maailman kirjoittama itsetuhokierre hellittää hetkeksi, kun Elias kohtaa serkkunsa valkolaisen tyttöystävän Lissun.

Pian kielletty rakkaus vie kuitenkin entistä haavoittavampaan tunteisiin. Se on enätoivan

KIRJAT

Veijo Baltzar: Musta tango. Tammi 1990. 121 mk.

Ilkka Kylävaara: Pohjola. Gummerus 1990. 130 mk.

noitaympyrä, josta ei tulla ulos edes väkivalloin.

Ymmärtääkseni Baltzarin mukaan niin musta- kuin valkolaisetkin lukeutuvat aina vähemmistöön, kun yhteiskunnan rakenteet tunkevat liian lähelle. Eliaksella se taakka on koko ajan rojahtaa niskaan. Lastenkodin kasvattina hän saa perintöosakseen vain vihan, joka purkautuu silmittömänä ryöppynä kaikkeen tielle osuvaan.

Baltzarin mustalaisille ei ole tavanomaisia ratkaisuja, eivätkä he sellaisia haluaisikaan: "Rehelliset työtätekevät ihmiset eivät pane vastaan tai pahakseen kun herrat ryöstävät heitä. Pikemminkin päinvastoin, sen jälkeen he vasta matelevat, kunnioittavat ja pokkuroivat heidän edessään. Herrojen käskystä rehelliset, työtätekevät ihmiset paskaavat, saastuttavat ja tuhoavat tämän maan", Eliasta paremmin menestyvä lestinheittäjä valistaa orjamielisempiä heimoveljiään.

Baltzar tuntee katuja vaeltavien irrallisten rujot olot: pää kolahtaa seinään kerta kerran jälkeen. Sitä todellisuutta on ilmeisen vaikea siirtää dynaamiseksi proosakaareksi, sillä *Musta tango*kin jää lopulta pyristeläksi jossa mikään ei ole niinkään suuntaan.

Veijo Baltzar